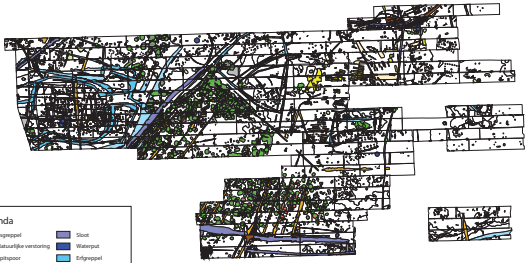

INFORMATIEBORD MIDDELEEUWS HOF BAKEL

Een uniek middeleeuws hof in Bakel

Archeologen van het ARC bv uit Groningen hebben tijdens de grootschalige opgraving in de wijk Neerakker bijzondere resten gevonden van een middeleeuwse hof. De opgraving vond plaats van september 2008 tot en met februari 2009. Van de 10 ha is ruim 6 ha opgegraven. De locatie was zowel in de IJzertijd als in de Volle Middeleeuwen bewoond.

IJzertijd (circa 800 - 2 v. Chr.)

De oudste sporen stammen uit de Vroege IJzertijd, globaal rond 800 v. Chr. Deze zijn gevonden aan de noordoostkant van het opgegraven gebied, waar nu de huizen aan de Marne staan. Er zijn sporen gevonden van een erf met daarop een huis, een of twee schuren, een veekraal (een afrastering voor vee) en akkers. Zeer waarschijnlijk werd het erf door twee opeenvolgende generaties bewoond. Het gebied is daarna voor lange tijd verlaten.

Volle Middeleeuwen (circa 1000-1250 v. Chr.)

Pas rond 1150 n.Chr. werd het terrein weer bewoond. Uit de vele sporen en vondsten blijkt dat er in een hof is gebouwd.

Wat is een hof?

Een hof is een bezit van een kerkelijke instelling of adellijke familie. Het bestond uit een groot gebouw, waar de meier woonde. De meier beheerde de hof en bijbehorende gronden en inde de belastingen voor de eigenaar. Bij de hof hoorden ook horigen die een taak vervulden bij het exploiteren van de eigendommen.

Waarom bijzonder?

Wat de hof zeer bijzonder maakt is de vermelding in historische bronnen, de gaafheid van de archeologische resten en de locatie van de hof. De hof is

doelbewust in één keer aangelegd in een beekdal op lage en (zeer) natte gronden. Niet op hoge, droge grond zoals je zou verwachten. De meeste huizen en schuren hebben plattegronden die nog nooit eerder zijn aangetroffen. Deze plattegronden worden nu genoemd naar Bakel (Bakel type 1, 2, 3 en 4).

Bevindingen

De hof werd rond 1150 gesticht en bestond uit een hoofdterf, 5 bijbehorende erven, een perceel vol met leemkuilen en akkers. Het hoofdterf was zeer strategisch gelegen aan een waterloop en een landweg. Op het omgrachte hoofdterf stond een opvallend groot huis met een zeer grote schuur. Het huis is ruim 35 meter lang en 14,5 meter breed. Dit is één van de grootste huizen die uit deze periode is opgegraven. Imposant is ook de toegangsweg naar het erf, deze was maar liefst 8 meter breed met aan weerszijden een brede sloot.

Naast het grote hoofdterf lag een groot perceel met leemkuilen. De leem werd gebruikt voor het verbeteren van de akkers en om de vlechtwerkwanden van de gebouwen aan te smeren. De 5 kleinere erven lagen om dit perceel heen. Op

elk erf stonden een huis, een of meerdere bijgebouwen en een waterput. Op deze erven werden goederen geproduceerd en of bewerkt. Ook was er een smid aanwezig. De goederen zoals levend vee, wol, leer en akkerbouwproducten werden in natura vervoerd en afgeleverd bij de eigenaar van de hof.

Verlies functie Hof

De hof heeft nog geen eeuw dienst gedaan (circa 1150-1250). Met de intrede van de geldeconomie werden ook de belastingen in geld geïnd. De hof verloor daarmee haar functie en werd uiteindelijk na 1300 verlaten.

Wie was de eigenaar van de hof?

De grote vraag is wie de meier was en voor wie de belasting werd geïnd. Uit de Volle Middeleeuwen zijn weinig schriftelijke bronnen bekend. Het is daarom moeilijk te achterhalen wie de eigenaar van de hof was. Misschien heeft de familie van Bakel er gewoond. Historische bronnen maken namelijk melding van ridder Hendrik van Bakel. De archeologen van het ARC zijn van mening dat de hof een bezit was van de abbdij van Echternach. Andere mogelijke eigenaren zijn de heren van Rode, de hertog van Brabant of de graaf van Gelre.

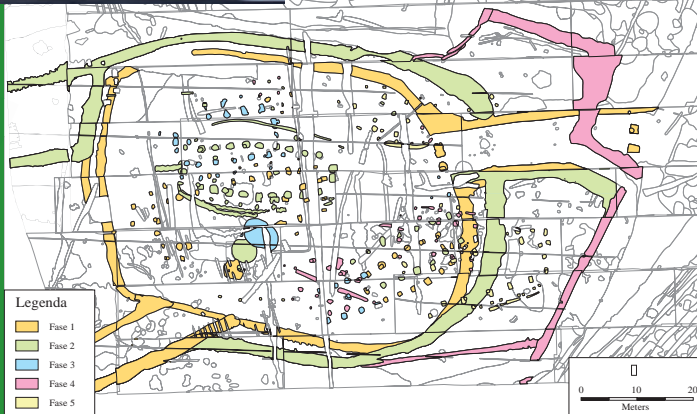
Legenda	
Opgegraven	Sloot
Natuurlijke verandering	Waterput
Schipper	Erfgravel
Plattegronden	Leemkuilgravel
Gravel	Plattegronden
Kuif	Ontkalkende kuif
Vek	Ontkalkende kuif
Natuurlijke verandering	Ontkalkende kuif
Kerkergravel	Ontkalkende kuif

Sporenkaart

Waterput
Deze uitgehakte eiken boomstam is gebruikt als waterput. Deze put is gerepareerd voordat het de grond werd ingegraven. Een zwakke plek werd met drie houten planken afgedekt en met houten pinnen vastgezet. De waterput werd omstreeks 1200-1250 na Christus in gebruik genomen.

Houten schep
Dit schepje werd in een waterput gevonden. Het is gemaakt van eikenhout en is 18,5cm lang, 12,5cm breed en 0,6 tot 2,0cm dik.

Legenda	
Phase 1	Phase 1
Phase 2	Phase 2
Phase 3	Phase 3
Phase 4	Phase 4
Phase 5	Phase 5

Met dank aan:
Adrie Ufkes (ARC bv)
Jan Timmers
Paul Becx (tekening)
Heemkundekring Bakel en Milheeze

Provincie Noord-Brabant

gemeente Gemeert-Bakel

Financieel mogelijk gemaakt door de
Gemeente Gemeert-Bakel en de provincie Noord-Brabant